

PRZEDPRZEWODNIK DO SPEKTAKLU

The poster is a vibrant, abstract composition. At the top left is a circular logo with the letters 'tV'. To the right, the text 'wrocławski teatr lalek' is written in a simple, lowercase font. The central focus is the title 'Homer ODYSEJA' in large, bold, white letters. Below the title, it says 'tekst i reżyseria: Jakub Roszkowski'. The background is a collage of overlapping shapes in blue, green, pink, and black. A large, stylized eye is the central element, with a ship on its iris. Other elements include a profile of a man's head, a man with a beard, and three figures in orange dresses holding bows. At the bottom left, there is a '10+' age rating and the premiere date 'premiera 23/09/2023'. On the right side, the website 'www.teatrlalek.wroclaw.pl' is written vertically.

tV

wrocławski teatr lalek

Homer

ODYSEJA

tekst i reżyseria: Jakub Roszkowski

10+

premiera 23/09/2023

www.teatrlalek.wroclaw.pl

CZYM JEST PRZEDPRZEWODNIK DO SPEKTAKLU „ODYSEJA”?

Przedprzewodnik do spektaklu to informacje, z którymi warto zapoznać się przed wizytą w teatrze. Dzięki przedprzewodnikowi dowiesz się więcej na temat przedstawienia, na które się wybierasz. Znajdziesz w nim informacje m.in. na temat:

- tego, jak powstawało przedstawienie
- treści spektaklu
- estetyki, którą posługują się twórcy
- treści wrażliwych, emocjonujących scen, intensywnych bodźców dźwiękowych i świetlnych
- dostępności przedstawienia dla widzów o szczególnych potrzebach

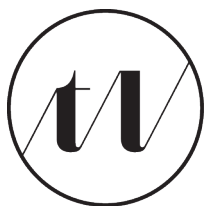
PO CO NAM PRZEDPRZEWODNIKI DO SPEKTAKLI?

Przedstawienia Wrocławskiego Teatru Lalek dotyczą ważnych, często trudnych tematów. Są odważne artystycznie i wykorzystują nowoczesne środki sceniczne. Ich odbiór wywołuje żywe emocje. Zdarza się, że po ich obejrzeniu dzieci i młodzież zadają opiekunom wiele pytań. Przedprzewodnik pozwala się na te emocje i pytania przygotować.

DLA KOGO JEST PRZEDPRZEWODNIK?

Dla wszystkich, którzy chcą dowiedzieć się czegoś więcej o przedstawieniu, w tym:

- rodziców i nauczycieli, którzy chcą być przygotowani na wrażliwe treści w przedstawieniach lub intensywne, mocno oddziałujące środki wyrazu,
- osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami, neuroróżnorodnych lub w kryzysach zdrowia psychicznego.

**wrocławski
teatr lalek**

SPIS TREŚCI

1. Przed wizytą w teatrze	4
2. Najważniejsze informacje o przedstawieniu „Odyseja”	6
3. O czym opowiada spektakl „Odyseja”?.....	8
4. Bohaterowie spektaklu	10
5. Jaką estetyką posługują się twórcy przedstawienia?	13
6. Bodźce sensoryczne i treści wrażliwe w spektaklu	14
7. Mapa treści wrażliwych i bodźców w przedstawieniu.	20
8. Czy przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami?.....	30
9. Czy przedstawienie jest odpowiednie dla widzów neuroróżnorodnych?	32
10. W jaki sposób Teatr wspiera widzów ze szczególnymi potrzebami w odbiorze i rozumieniu spektaklu „Odyseja”?	33
11. Słowniczki	34
12. Kontakt	37

1. PRZED WIZYTĄ W TEATRZE

Przedstawienie „Odyseja” gramy na Dużej Scenie Wrocławskiego Teatru Lalek. Scena mieści się na I piętrze budynku.

Wrocławski Teatr Lalek znajduje się w ścisłym centrum miasta, przy pl. Teatralnym 4. Możesz do nas dojechać komunikacją miejską. Najbliższe duże, płatne parkingi znajdują się w Renomie oraz w Narodowym Forum Muzyki. Jeśli nie czujesz się dobrze na

zamkniętych, wielopoziomowych parkingach, otwarty parking znajduje się przy ul. Teatralnej oraz ul. Podwale. Jest tam jednak niewiele miejsc i możesz mieć trudności z pozostawieniem samochodu.

Do Teatru warto przybyć chwilę wcześniej. Będziesz mieć wtedy czas, by spokojnie pozostawić kurtkę lub płaszcz w szatni i skorzystać z toalety.

W budynku przywitają Cię pracowniczki lub pracownicy obsługi widowni.

Są oni zwykle ubrani na czarno. Sprawdzą Twój bilet, pokierują do szatni i na widownię oraz odpowiedzą na pytania. Gdy wejdiesz na salę widowiskową, pomogą Ci w znalezieniu Twojego miejsca.

Bilet możesz okazać w formie papierowej lub elektronicznej, na ekranie smartfonu. Na bilecie znajdują się kluczowe informacje: numer rzędu oraz numer miejsca, co jest

niezbędne do sprawnego zajęcia właściwego fotela na sali.

W hallu przy szatni znajduje się sklepik, w którym możesz kupić teatralne pamiątki. Są tam też dwa ekrany, na których wyświetlają się dynamiczne zwiastuny różnych spektakli.

Szatnia znajduje się po prawej stronie od głównego wejścia i jest bezpłatna. Obsługiwana jest przez pracowniczki lub pracowników teatru, którzy odbierają odzież wierzchnią oraz większe bagaże, a w zamian wydają numerek. Szatnia jest również miejscem, gdzie można zostawić wózki dziecięce, jeśli rodzina przychodzi z małym dzieckiem, które nie uczestniczy w spektaklu.

W szatni możesz także bezpłatnie wypożyczyć słuchawki wyciszające, jeśli jesteś wrażliwy, wrażliwa na głośne dźwięki. Słuchawki nie wygłuszają całkowicie, ale pozwalają na obniżenie natężenia dźwięku o około 20 dB. Słuchawki, które posiadamy, są przeznaczone dla dzieci w wieku 5–12 lat. Ich liczba jest ograniczona. Możesz oczywiście także skorzystać ze swoich słuchawek.

Po przyjeździe do Teatru zazwyczaj nie możesz od razu zająć swojego miejsca w sali widowiskowej. W tym czasie aktorzy i obsługa przedstawienia sprawdzają, czy scena i widownia są idealnie przygotowane. Gdy wszystko jest dopięte na ostatni guzik, pracowniczki lub pracownicy obsługi widowni otwierają drzwi sali widowiskowej i zapraszają widzów do środka. Do tego czasu widzowie czekają w foyer, czyli dużym hallu, który znajduje się przed wejściem do sali widowiskowej.

W foyer może być tłoczno i głośno. Jeśli tłok i hałas są dla Ciebie niekomfortowe, możesz odetchnąć w Parku Staromiejskim tuż przy teatrze i wejść do środka przed ostatnim dzwonkiem, czyli na ok. 10 minut przed spektaklem.

Na sali widowiskowej nie można pić ani jeść. Możesz natomiast skorzystać ze swojego picia lub jedzenia w foyer przed rozpoczęciem i po zakończeniu przedstawienia. Podczas spektakli weekendowych w foyer przy Dużej Scenie działa kawiarenka teatralna z kilkoma stolikami. Możesz w niej kupić coś do picia i drobną przekąskę. Kawiarenka jest niewielka, więc czasem trzeba poczekać w kolejce.

Duża Scena i widownia

Duża Scena Wrocławskiego Teatru Lalek jest największą sceną Teatru, mogącą pomieścić 280 osób. Wchodząc na widownię, należy zwrócić uwagę na oznaczenia: miejsca o numerach 0-8 wymagają kierowania się do prawych drzwi, natomiast miejsca 9-18 do lewych. Numery rzędów znajdują się na bokach skrajnych foteli.

W przejściach na widowni może być dość wąsko i ciemno, co jest istotne dla osób z klaustrofobią lub lękiem przed ciemnością. Jeśli poczujesz się niekomfortowo, zawsze możesz wyjść ze spektaklu i wrócić. Jeżeli wiesz, że nie lubisz ciemnych, zamkniętych pomieszczeń, możesz zarezerwować miejsce na skaju rzędów. Podczas przerwy w spektaklu (która trwa około 15 minut) możesz opuścić salę, aby skorzystać z toalety lub odetchnąć w foyer. W przerwie także trzykrotnie rozlega się dzwonek.

2. NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE O SPEKTAKLU „ODYSEJA”.

Przedstawienie „Odyseja” miało swoją premierę (czyli pierwsze wystawienie we Wrocławskim Teatrze Lalek) 23 września 2023 r.

Autorem tekstu – na podstawie eposu Homera – i reżyserem jest Jakub Roszkowski. Scenografię, kostiumy i formy plastyczne zaprojektował Mirek Kaczmarek, a muzykę skomponowała Aleksandra Gryka. Autorką choreografii jest Anna Maria Krysiak. Światła sceniczne przygotowała Alicja Pietrucka. Asystentką reżysera w pracy nad spektaklem była Maria Mordarska. Inspicjentką przedstawienia jest Agnieszka Drobna.

W przedstawieniu występuje trzynaścioro aktorów i aktorek. Grają oni zarówno pojedyncze, jak i podwójne role, a także grupy bohaterów takich jak Achajowie czy Zalotnicy.

Agata Cejba / Natalia Herman	KALIPSO nimfa
Jolanta Góralczyk	EURYKLEA piastunka MATKA ODYSA
Krzysztof Grębski	ZEUS władca bogów TEJREZJASZ wróżbita
Radosław Kasiukiewicz	EOL władca wiatrów SYZYF
Marek Koziarczyk	POLIFEM cyklop
Agata Kucińska	ATENA bogini mądrości i wojny
Konrad Kujawski	MENELAOS król Sparty
Patrycja Łacina-Miarka	HELENA najpiękniejsza KIRKE czarodziejka
Anna Makowska-Kowalczyk	PENELOPA żona Odysa
Tomasz Maśląkowski	ODYS bohater
Grzegorz Mazoń	POSEJDON bóg mórz ANTINOOS zalotnik
Piotr Starczak	TELEMACH syn Odysa
ACHAJOWIE, CYKLOPI, GIGANCI, SYRENY, ZALOTNICY	zespół

„Odyseja” to jeden z najdłuższych spektakli w bieżącym repertuarze, trwa łącznie 120 minut (z jedną 15-minutową przerwą). Warto wziąć to pod uwagę przy planowaniu wizyty w teatrze.

Ze względu na tematykę (wojna, śmierć, przemoc) oraz wykorzystywane środki sceniczne jest przedstawieniem rekomendowanym dla dzieci od 10. roku życia. W przypadku dzieci szczególnie wrażliwych dolna granica wiekowa może być wyższa.

3. O CZYM OPOWIADA SPEKTAKL „ODYSEJA”?

Czas akcji to 20 lat między początkiem wojny a powrotem Odysa do domu. Akcja „Odyssey” Homera rozgrywała się w XIII lub XII wieku p.n.e.; natomiast akcję spektaklu dzięki uwspółcześnieniu opowieści można umieścić w innych czasach, nawet dziś.

Spektakl jest radykalną, a zarazem głęboko humanistyczną reinterpretacją (czyli odczytaniem na nowo) eposu Homera. Opowieść o bohaterze wojennym, który próbuje wrócić z wojny do domu, została osadzona w kontekście współczesnych wojen, przede wszystkim wojny w Ukrainie.

Jak mówił reżyser Jakub Roszkowski w rozmowie zamieszczonej w programie spektaklu: „wyszedłem od faktu, który teraz nas wszystkich dotyka, czyli wojny w Ukrainie i tego, że do Polski przyjechało bardzo dużo Telemachów i Penelop, którzy czekają na swoich Odysów, walczących na froncie”.

Reżyser chciał nie tylko opowiedzieć historię o wojnie, ale też zadać widzom pytania o to, co wojna robi z ludźmi: tymi, którzy walczą, ale też tymi, którzy zostają i czekają.

Dlatego też „Odyssey” nie jest jedynie sceniczną adaptacją mitycznych przygód Odysusza, lecz wielowątkowym traktatem o niemożności powrotu do stanu sprzed doświadczenia granicznego. Odysusz, próbując mimo wielu przeszkód powrócić do Itaki, odbywa także podróż metaforyczną, próbując wrócić do samego siebie. Tematem spektaklu jest więc nie tylko fizyczna podróż przez Morze Śródziemne, ale też wędrówka bohatera przez ruinę własnej psychiki, zdruzgotanej przez dziesięć lat oblężenia Troi.

Akcja spektaklu rozpoczyna się w momencie, gdy wojna trojańska dobiega końca, jednak jej echa pozostają żywe w każdym geście i słowie bohaterów. Odyseusz, król Itaki, jest przedstawiony nie jako posągowy heros, lecz jako człowiek głęboko okaleczony emocjonalnie, dla którego powrót do domu – i siebie – staje się wyzwaniem przekraczającym jego siły. Twórcy stawiają przed widzem fundamentalne pytania o to, kim staje się człowiek po dwóch dekadach nieobecności, z czego połowę spędził na zadawaniu i przyjmowaniu cierpienia. Wojna w „Odysei” to nie tylko wydarzenie historyczne czy mityczne, ale stan umysłu, który bohater zabiera ze sobą do domu w swojej pamięci i odruchach.

Narracja prowadzona jest dwutorowo, ukazując losy błąkającego się Odysa oraz sytuację na Itace, gdzie Penelopa i Telemach mierzą się z pustką po mężu i ojcu. Ta perspektywa domowa jest w spektaklu równie istotna, co przygody morskie, ponieważ pozwala ukazać wojnę jako tragedię dotykającą całe społeczeństwo, w tym kobiety i dzieci dorastające w cieniu nieobecnego autorytetu. „Odyseja” wykorzystuje w ten sposób mechanizm dekonstrukcji mitu, aby pokazać, że za każdą opowieścią o zwycięstwie kryje się ból strat i nieodwracalna zmiana charakteru człowieka.

Spektakl trwa aż 120 minut z jedną przerwą, co pozwala na rozbudowanie poszczególnych epizodów podróży – od spotkania z Cyklopem i gniew Posejdona, przez pobyt u Kirke, aż po zejście do Hadesu i wyspę Kalipso. Każdy z tych etapów jest metaforą innej pułapki umysłu lub innej formy ucieczki przed rzeczywistością. Konflikt z Posejdonem to nie tylko walka z żywiołem, ale przede wszystkim zmaganie się z konsekwencjami własnej pychy i błędów popełnionych w przeszłości. Z kolei spotkania z Kirke czy Kalipso obrazują mechanizm ucieczki od odpowiedzialności i trudów powrotu do domu.

Całość układa się w spójną wizję świata, w którym sacrum miesza się z profanum, a antyczny epos z estetyką współczesnej popkultury, co ma na celu przybliżenie klasycznej treści młodemu widzowi i ukazanie jej uniwersalności.

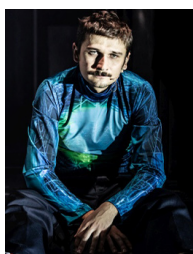
4. BOHATEROWIE SPEKTAKLU

ODYS - król Itaki, heros, bohater wojenny i zarazem postać tragiczna, naznaczona traumą, próbująca wrócić po wojnie do domu i bliskich, ale też do siebie sprzed doświadczenia granicznego (10-letnia wojna trojańska). Jednocześnie silny, brutalny i słaby, szukający ukojenia, zapomnienia, błędzący także metaforycznie. To postać, która zmienia się i rozwija po każdym doświadczeniu / etapie podróży. Początkowo dumny, arogancki i pyszny, w końcu złamany, cierpiący – mniej heroiczny, bardziej ludzki.

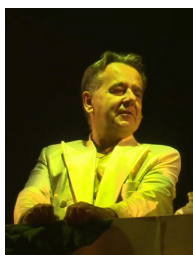
PENELOPA – żona Odysa, czeka na niego mimo wielu przeszkód: wieści o jego śmierci, zalotników okupujących jej dom i trudów samodzielnego wychowywania syna. Symbol wierności i determinacji, silna kobieta, zarządzająca domem w kryzysie. Nawet kiedy powinna stracić nadzieję, ma ją nadal: ogłasza żałobę po mężu i zaczyna tkąć całun żałobny – ale nocami ukradkiem go pruje, by przedłużyć czekanie.

TELEMACH – syn Odysa, młody człowiek dorastający bez ojca, zmagający się z legendą nieobecnego bohatera. Telemach zmienia się i dorasta wraz z rozwojem wydarzeń, przechodzi drogę od bezradnego, ufego dziecka do silnego, mądrego, choć naznaczonego cierpieniem mężczyzny.

EURYKLEA – piastunka – kiedyś Odysa, teraz Telemacha. Kochająca i wierna, pomaga Penelopie przetrwać w domu oblężonym przez zalotników. Jest dumna i śmiało stawia czoło Antonoosowi. To ona jako jedyna rozpoznaje Odysa, kiedy wraca do domu w stroju żebraka.

ZEUS – władca bogów, postać reprezentująca los i nieuchronność przeznaczenia. W spektaklu jest ukazany jako bezlitosny obserwator ludzkich zmagających, nieczuły na jednostkowe cierpienie. Nudzi się, kiedy na ziemi za długo jest spokój. Przy nektarze i ambrozji z wyżyn Olimpu ogląda wojny i klęski tak, jakby oglądał film.

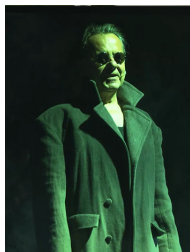
POSEJDON – władca mórz i oceanów. Wpada w gniew, kiedy jego syn, cyklop Polifem, zostaje oślepiiony przez Odysa i skazuje go na tułaczkę, burząc wody mórz i nie pozwalając mu dopłynąć do domu.

ATENA – bogini mądrości i wojny. Początkowo opiekuje się Odysem i próbuje wpłynąć na Zeusa, by zakończył wojnę trojańską, a potem – pomógł bohaterowi. Negocjuje z Posejdonem, doradza Telemachowi. W końcu jednak tak jak Zeus nudzi się i porzuca Odysa na brzegu Itaki.

ANTINOOS – zalotnik Penelopy. Wraz z innymi zalotnikami okupuje jej dom, uczując i nagabując Penelopę, czekając na śmierć Odysa, a w końcu – na rękę wdowy i tym samym królewski tron. Brutalny i przebiegły, nie cofnie się przed niczym, by osiągnąć cel.

TEJREZJASZ – niewidomy wróżbita. Kiedy Odys trafia do niego w Hadesie, podziemnym królestwie zmarłych, pomaga mu swymi radami i przepowiedniami.

MATKA ODYSA – zmarła wiele lat wcześniej; Odys spotyka ją w Hadesie. Próbuje nakłonić syna, by zawrócił ze ścieżki umarłych i wrócił do żony i syna.

KIRKE – czarodziejka, zielarka. Zamieniła towarzyszy Odysa w świnie, w końcu jednak zdjęła z nich czar. Ostatecznie gościła Odysa na swojej wyspie (Ajai) przez rok.

KALIPSO – nimfa, zakochana w Odysie i próbująca zatrzymać go na swojej wyspie (Ogygii) jak najdłużej. Karmi Odysa kwiatami lotosu, żeby zapomniat o Itace.

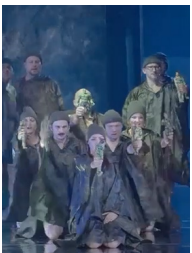
MENELAOS – król Sparty. To jego żonę, Helenę, porwał Parys, co zapoczątkowało wojnę trojańską. W spektaklu Menelaos jest zazdrosny o swoją odzyskaną żonę.

HELENA – słynąca z urody królowa Sparty. Uwolniona z Troi dzięki podstępowi Odysa – koniowi trojańskiemu. W spektaklu Helena nie jest szczęśliwa z powodu wyzwolenia, tak jakby wolata pozostać z Parysem.

SYZYF – król Efyry, okrutnie ukarany przez bogów za to, że ich oszukiwał. Musiał przez wieczność wtaczać na wysoką górę wielki głaz, który tuż przed wierzchołkiem zawsze spadał. Odys spotyka go przelotnie w Hadesie.

ACHAJOWIE – wojownicy greccy walczący pod Troją, a potem wracający do domów; towarzysze Odysa. W spektaklu są postaciami raczej negatywnymi, często bezmyślnymi i kierującymi się niskimi instynktami.

Rozmowa Jolantą Góralczyk, odtwórczynią roli Euryklei: [link](#).

Rozmowa z Piotrem Starczakiem, odtwórcą roli Telemacha: [link](#).

5. JAKĄ ESTETYKĄ POSŁUŻYLI SIĘ TWÓRCY SPEKTAKLU „ODYSEJA”?

Mimo że spektakl jest inscenizacją starożytnego eposu, jego estetyka jest nowoczesna. Mirek Kaczmarek, odpowiedzialny za scenografię i kostiumy, zrezygnował z antycznego sztafażu na rzecz popkulturowych cytatów i urządzeń elektronicznych (kamery, ekrany). W spektaklu nie ma klasycznych lalek teatralnych – aktorzy animują lalki, misie i inne dziecięce zabawki, w tym zdalnie sterowane. Poza uwspółcześnieniem jest to nawiązanie do początkowego miejsca akcji – pokoju Telemacha. Wszystkie rekwizyty (puszka coli, konsola do gier, gamingowe krzesło, wentylator, akwarium) to także elementy z pokoju Telemacha. Być może to Telemach, oczekujący na powrót ojca, bawi się zabawkami i opowiada historię, która tłumaczy, dlaczego wciąż nie wraca do domu.

Główni bohaterowie są grani przez aktorów, ale mają też swoje lalki. Na szczególną uwagę zasługuje tu lalka Odysa – jest to superbohater, Hulk, pod wpływem gniewu zamieniający się w potwora. Postać Hulka wpleciona w narrację o wojnie ukazuje prymitywną siłę i estetyzację przemocy w dzisiejszych mediach.

Stała obecność kamer i ekranów, ukazujących w zbliżeniu niewielkie lalki oraz twarze bohaterów ma wymiar nie tylko praktyczny (lepszą widoczność) czy estetyczny (nowoczesność inscenizacji). To nawiązanie do dzisiejszych wojen, w szczegółach transmitowanych przez media. Atena, bez emocji filmująca twarz zrozpaczonej Penelopy, jest jak dziennikarka, dla której cierpienie ludzkie jest atrakcyjnym medialnie materiałem. Posejdon, wzburzając wodę w akwarium i zatapiając lalki bohaterów, mści się za swojego syna, ale także świetnie się bawi. Zeus, mogący w jednej chwili przerwać wojnę i cierpienie, obojętnie przygląda się spektaklowi przemocy, a wręcz jest rozzarowany, kiedy „nic się nie dzieje”. Bogów w „Odysei” można porównać do ludzi władzy w dzisiejszym świecie: polityków i przywódców państw, rozpętujących lub podtrzymujących konflikty zbrojne w imię swoich interesów.

6. BODŹCE SENSORYCZNE I TREŚCI WRAŻLIWE W SPEKTAKLU

Spektakl „Odyseja” to widowisko bogate w bodźce sensoryczne, a momentami celowo przebodźcowujące odbiorcę. Występują w nim zarówno głośne lub niepokojące dźwięki, jak i gwałtowne zmiany oświetlenia, a także trudne treści. Ich rodzaje omawiamy poniżej, dokładny minutaż znajduje się w kolejnym punkcie przedprzewodnika.

Muzyka i oprawa dźwiękowa spektaklu, skomponowane przez Aleksandrę Grykę, są narzędziami budującymi napięcie i oddającymi gwałtowne stany emocjonalne bohaterów. Muzyka w „Odysei” nie jest jedynie tłem, lecz stale obecnym aktorem, który narzuca rytm przedstawienia i stymuluje – czasem boleśnie – zmysły widzów. Dominuje muzyka elektroniczna i industrialna, często o dużym natężeniu, co ma na celu oddanie chaosu świata przedstawionego i brutalności wydarzeń.

Towarzyszą jej równie gwałtowne dźwięki: huki, wystrzały, szумы, piski, a także krzyki, szepty i zmodyfikowane głosy aktorów. Wszystko to buduje oniryczną i niepokojącą atmosferę. Warto także wspomnieć o kontrastach, czyli gwałtownych przejściach od ściany dźwięku do całkowitej ciszy i odwrotnie.

Ze względu na intensywność bodźców dźwiękowych, spektakl może być wyzwaniem dla osób o wysokiej wrażliwości sensorycznej. Twórcy świadomie operują hałasem jako środkiem wyrazu przemocy, cierpienia, przerażenia.

Reżyseria światła autorstwa Alicji Pietruckiej jest dynamiczna i pełni także funkcję dramaturgiczną, współtworząc narrację i budując kolejne krainy. Światło w „Odysei” rzadko jest statyczne, częściej atakuje, pulsuje i zmienia percepcję przestrzeni przez widza.

W spektaklu pojawia się światło stroboskopowe, a także migające światła, kontrasty świetlne i mocne, intensywne kolory. W połączeniu z dymem scenicznym, światło tworzy trójwymiarowe obrazy.

Poza bodźcami sensorycznymi odbiorcy mogą odczuwać pobudzenie i napięcie emocjonalne. Jego poziom w spektaklu jest bardzo wysoki ze względu na liczne sceny przemocy, gwałtowne zwroty akcji, trudne emocje bohaterów oraz konflikty między nimi. Wysoki poziom napięcia jest stały, a momentów na regulację niewiele (poza jedną przerwą). Szczególnie poruszające i obciążające mogą być ostatnie sceny spektaklu, zwłaszcza eksplozja przemocy w scenie masakry zalotników (rozszarpywanie przez Odysa pluszowych misiów).

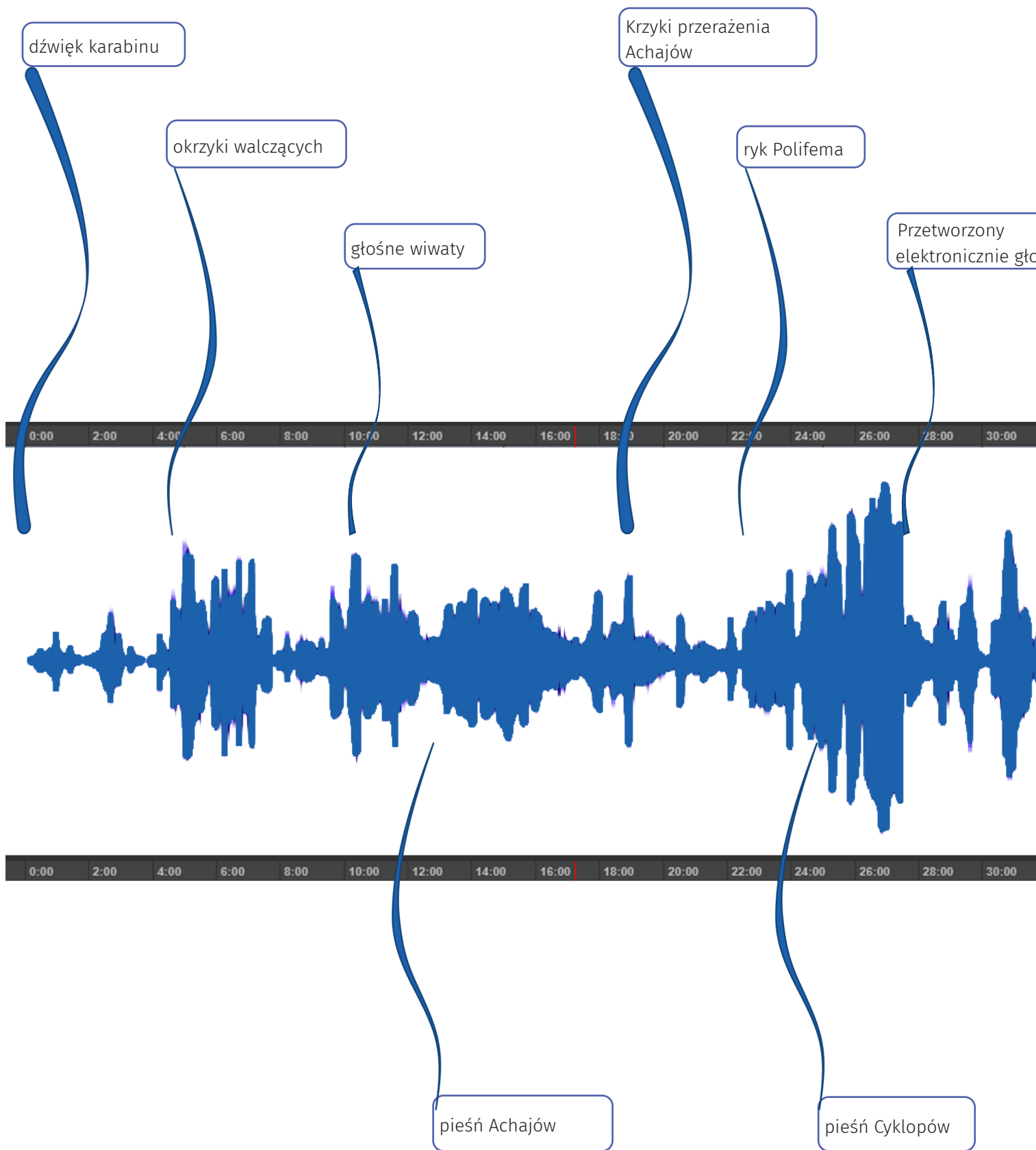
Tempo wydarzeń jest bardzo szybkie. Bez podstawowej wiedzy o mitologii greckiej w co najmniej kilku momentach można poczuć się zagubionym. Podążanie za rozwojem akcji mogą dodatkowo utrudniać nakładające się na siebie plany: żywy i lalkowy, ale też np. dwa żywe plany w różnych miejscach sceny albo to, co widać na scenie z tym, co dzieje się na ekranach (często trzech jednocześnie).

Dodatkowe zmienne, mogące utrudniać skupienie, to często obracająca się scena obrotowa oraz mnogość bohaterów. Nadmiar informacji, kolejne postaci, zwielokrotnione obrazy mogą być obciążające dla układu nerwowego, zwłaszcza osób neuroatypowych lub szczególnie wrażliwych. W niektórych scenach z offu dobiega głos, informujący o przesunięciach czasowych (np. „10 lat później”). W scenie 17 i 18 z offu dobiega głos Tejrezjasza, który doradza Odysowi.

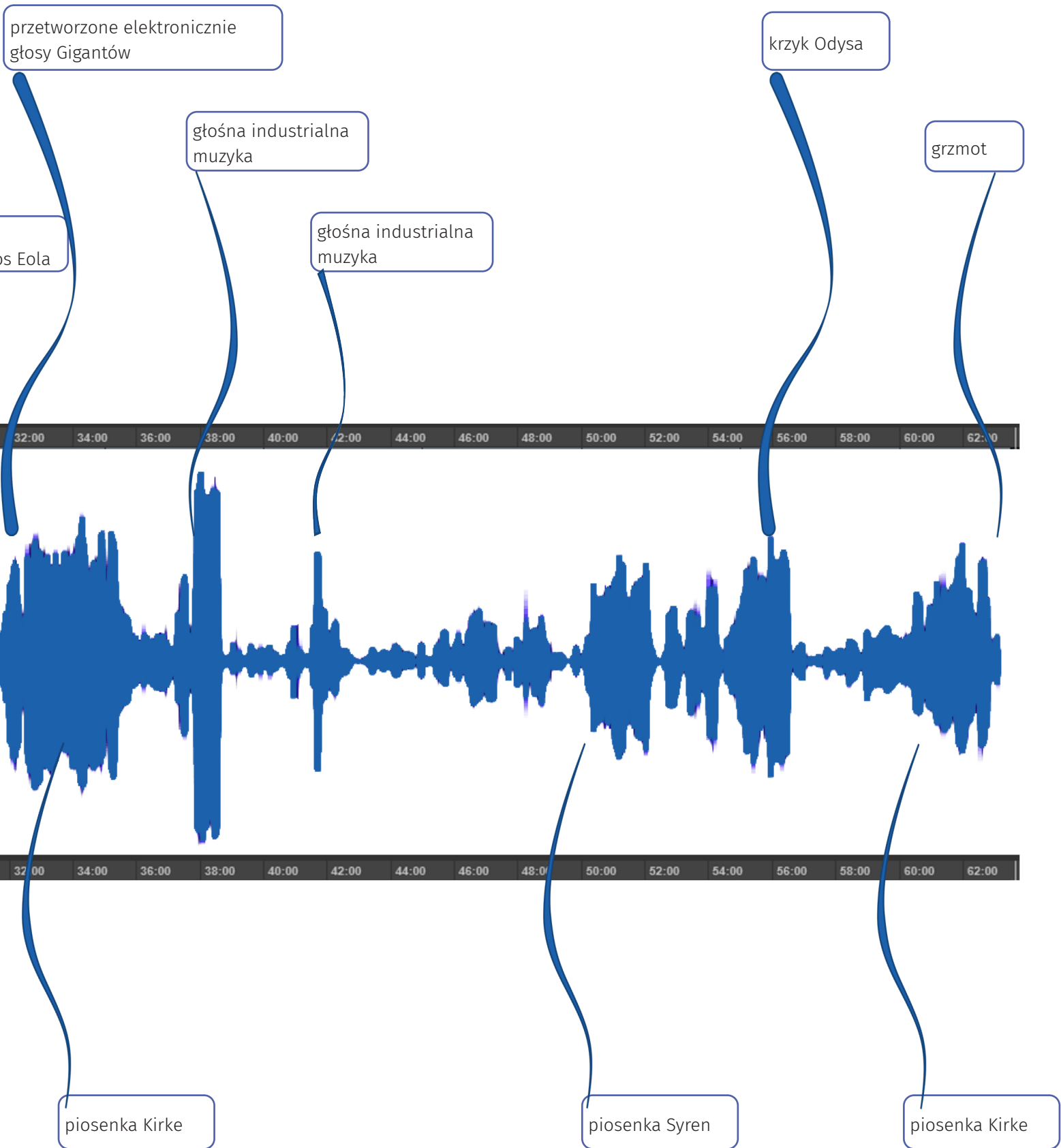
W „Odysei” są ponadto obecne liczne treści wrażliwe: przede wszystkim wojna, a także stale obecna przemoc – fizyczna i psychiczna: niechciane zaloty, podstępny i manipulacje. Spektakl jest utrzymany w mrocznym klimacie i pełen niepokojących obrazów, co może wywoływać dyskomfort nawet jeśli na scenie pozornie nic groźnego się nie dzieje.

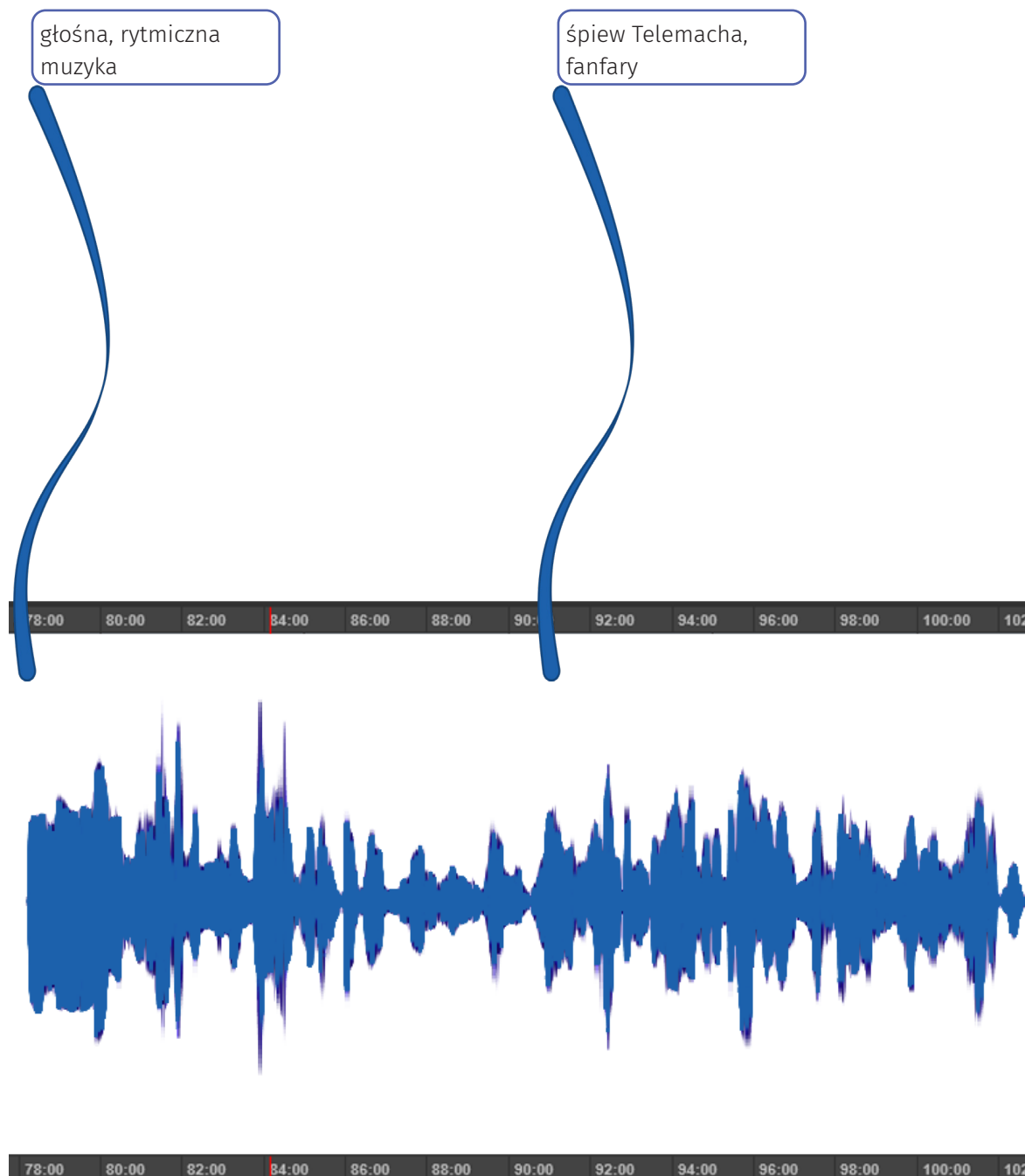
Warto podkreślić, że przedstawienie nie pozostawia widza z wywołanym napięciem dzięki dopisanemu przez Jakuba Roszkowskiemu drugiemu zakończeniu. Spektakl kończy się inaczej niż epos Homera. Odys dokonuje wprawdzie masakry zalotników, ale Atena cofa czas i symbolicznie sprząta pobojuwisko. W drugim zakończeniu Odys wygania zalotników ze swojego domu, zamiast ich zabijać. Przerywa w ten sposób spiralę przemocy. Rozstrzelanie zalotników nie jest więc, jak u Homera, sprawiedliwą karą wymierzoną przez herosa, ale dowodem słabości Odysa, który po doświadczeniu traumy wojennej nie umie żyć w świecie bez wroga. U widzów ta scena może wywołać wiele sprzecznych emocji. To, czy podwójne zakończenie zgodnie z intencją twórców przyniesie widzom katharsis i przynajmniej częściowe ukojenie, jest kwestią indywidualną. Natomiast przesłanie finału jest jasne i nie pozostawia wątpliwości: przemoc nie jest rozwiązaniem.

Spektakl nie zostawia widza z poczuciem beznadziei. Nie obiecuje także, że wszystko będzie dobrze, ale kończy się scaleniem rodziny – w drugim zakończeniu Penelopa nie odrzuca już Odysa jak po masakrze zalotników – i powrotem do dobrej relacji.

MAPA DŹWIĘKÓW NA OSI CZASU SPEKTAKLU - AKT 1

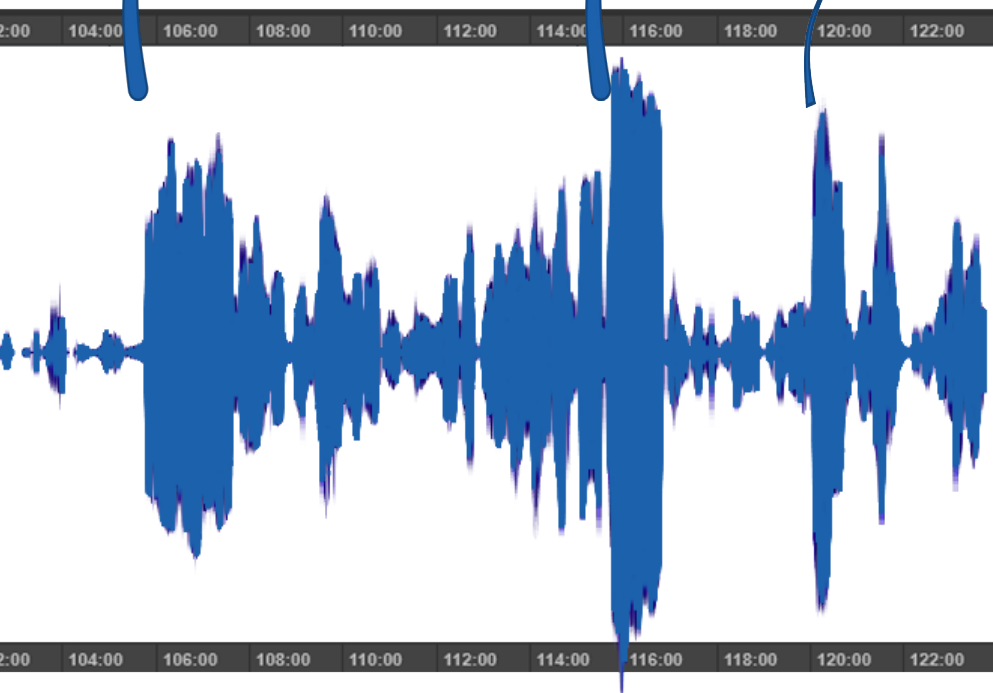

MAPA DŹWIĘKÓW NA OSI CZASU SPEKTAKLU - AKT 2

piosenka Zalotników

głośna, industrialna
muzyka

głośny przenikliwy dźwięk
cofanej taśmy

7. MAPA TREŚCI WRAŻLIWYCH I BODŹCÓW SENSORYCZNYCH W PRZEDSTAWIENIU

UWAGA! W tym rozdziale opisujemy po kolei każdą scenę spektaklu. Jeśli nie chcesz znać szczegółów przed obejrzeniem przedstawienia, przejdź do strony 30

treści wrażliwe	fabuła	bodźce sensoryczne
Rozmowa o nadchodzącej wojnie	<p>Scena 1. 00:00 – 00:42</p> <p>Itaka. Telemach, syn Odysa, gra w swoim pokoju w gry komputerowe. Odys dołącza do niego. Chwilę grają razem. Telemach nie chce, by ojciec jechał na wojnę. Odys tłumaczy mu, dlaczego musi, i zapewnia, że niedługo wróci. Dołącza do nich Penelopa, a potem – Euryklea. Rodzina przytula się i żegna.</p>	<p>Migoczący ekran – zbliżenie na twarz Telemacha podczas gry</p> <p>Strzały z karabinu maszynowego (przytłumione, z gry komputerowej)</p> <p>Okrzyki</p> <p>Wysoki głos Penelopy</p>
Wojna, natarcie Podstęp	<p>Scena 2. 00:42 – 7:45</p> <p>10 lat później. Troja. Odys i Achaje nacierają na Troję. Z góry przygląda im się Zeus.</p> <p>Odys wpada na pomysł zbudowania konia trojańskiego. Dyskutuje o tym z Achajami.</p>	<p>Dwa migoczące ekrany po dwóch stronach sceny – zbliżenia na twarz Ateny</p> <p>Głośne krzyki walczących</p> <p>Dym sceniczny</p>
	<p>Scena 3. 7:45 – 10:15</p> <p>Na Olimpie Atena i Zeus rozmawiają o wojnie trojańskiej. Atena chciałaby ją zakończyć, Zeus nie. Dołącza do nich Posejdon. Rozmawiają we troje.</p> <p>W dole Odys stawia pod bramami Troi konia trojańskiego – animuje matą figurkę konia.</p>	<p>Dym sceniczny</p> <p>Intensywne żółte światło</p>
	<p>Scena 4. 10:15 – 11:28</p> <p>Odys i Achajowie cieszą się z zakończenia wojny. Również w Itace panuje radość – bliscy Odysa cieszą się na jego rychły powrót.</p>	<p>Głośne okrzyki wiwatujących Achajów</p> <p>Okrzyki i śmiech Telemacha</p>

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Trudne emocje: rozpacz Heleny

Scena 5.

11:28 – 12:45

Odys i Achajowie wypływają do domu. Menelaos dziękuje im za wspólną walkę. Helena, jego odzyskana żona, również dziękuje, ale wydaje się zrozpaczona.

Rozpaczliwy krzyk Heleny

Kłótnia między Odyssem a Achajami

Scena 6.

12:45 – 15:50

Podróż morską. Achajowie chcą się zatrzymać na wyspie, Odys woli płynąć dalej. W końcu ulega Achajom.

Muzyka, chóralny śpiew
Podniesione głosy
Dym sceniczny
Intensywne niebieskie światło

Jednooki Polifem w swoim fantastycznym kostiumie może wydawać się niepokojący lub straszny

Scena 7.

15:50 – 17:00

Odys i Achajowie wysiadają na wyspie. Znajdują jedzenie i posilają się. Okazuje się, że wyspa jest zamieszkała. Nagle przed nimi zjawia się cyklop Polifem.

Dym sceniczny
Intensywne fioletowe światło
Okrzyki, śmiech
Światło gwałtownie gaśnie

Polifem pożera wojowników (ujęcia z kamery noktowizyjnej na ekranach z boku sceny, prezentujące to, co widzi Polifem). Na ekranach nie widać pożerania, a tylko rękę, chwytającą lalki wojowników i zbliżającą je do obiektywu.

Śmierć: Achajowie giną w paszczy Polifema

Scena 8.

17:00 - 24:54

Cyklop jest zły, że Achaje wzięli jego jedzenie bez pytania. Chwyta i zjada Achajów.

Odys wpada na pomysł, by go upić. Namawia Polifema do picia wina.

Ciemność na scenie
Świecą tylko dwa ekrany po bokach sceny – ujęcia z kamery noktowizyjnej
Chrapanie
Szepty

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Oślepienie Polifema – Odys wykluwa mu oko. Jedyne, co widać, to widelec zbliżający się do obiektu kamery.

Scena 9.
Kiedy Polifem zasypia, Odys oślepia go. Polifem ryczy z bólu i strachu.

Ryk oślepionego Polifema
Zapala się światło

Niepokojący widok i dźwięk: ranny Polifem ryczy i pada na kolana

Piosenka Polifema
24:54 – 27:34
W trakcie piosenki pojawia się wzywany przez cyklopa Posejdon – jego ojciec.
Posejdon wywołuje burzę, która zakłóca podróż statkiem Odysa

Muzyka industrialna
Migające i dynamicznie zmieniające się światło
Ryki Polifema
Błyski światła
Dym sceniczny

Scena 10.
27:34 – 31:36
Na scenie pojawia się Eol, władca wiatrów. Daje Odysowi w podarku worek wiatrów, który ma mu pomóc doflynąć do Itaki, pod warunkiem, że będzie wypuszczał je powoli.
Uspokojony Odys zasypia. Niestety, w nocy Achajowie rozwiązują worek i wszystkie wiatry wylatują.

Melodyjne gwizdanie i chichot Eola
Przetworzony komputerowo głos Eola
Dym sceniczny

Niepokojące obrazy i dźwięki: Giganci w fantastycznych, kolorowych kostiumach wykonują taniec, wydając wysokie, przenikliwe dźwięki
Śmierć: Giganci wkładają do paszcz figurki przedstawiające Achajów

Scena 11.
31:45 – 33:32
Cisza na morzu. Statki nie mogą płynąć. Achajowie wzywają bogów. Zamiast nich nagle zjawiają się Giganci. Giganci zjadają Achajów.

Dym sceniczny
Wysokie przenikliwe dźwięki – przetworzony głos Gigantów

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Niepokojące obrazy:
Achajowie w świńskich
maskach

Piosenka Kirke

33:32 – 35:35

Achajowie przybywają na wyspę Kirke. Kirke zamienia ich w świnie przy pomocy magicznego wywaru z ziół.

Piosenka Kirke

Muzyka industrialna, głośny śpiew

Półmrok

Intensywne fioletowe światło

Demoniczny śmiech

Dym sceniczny

Niepokojące obrazy: Odys
w świńskiej masce
Przemoc: Odys mocno
chwyta Kirke

Scena 12.

35:35 - 38:42

Odys odmawia wypicia wywaru. Zmusza Kirke, by zdjęła czar z jego towarzyszy. Kirke uznaje mądrość Odysa i zaprasza go wraz z towarzyszami na ucztę.

Demoniczny śmiech Kirke,
krzyk Odysa

Intensywne fioletowe światło

Dym sceniczny

Niechciane zaloty
Agresja Antinoosa
Trudne emocje: skryta roz-
pacz Penelopy

Scena 13.

38:42 – 41:30

Itaka. Penelopa rozmawia z Antinoosem – zalotnikiem, który przebywa w jej domu. Antinoos zachowuje się, jakby był panem domu, żąda wina i jedzenia.

Penelopa jest zrozpaczona brakiem wieści od męża, ale wciąż na niego czeka. Mówi, że podczas nieobecności męża ona jest panią na Itace.

Antinoos próbuje się do niej zbliżyć. Telemach staje w obronie matki. Antinoos lekceważy go.

Dym sceniczny

Scena 14.

41:30 – 42:56

Wyspa Kirke 10 lat później. Odys ma dość zabawy i ucztowania i postanawia wracać. Kirke mówi mu, że jedyna droga do Itaki wiedzie przez Hades. Achajowie boją się, ale Odys podejmuje decyzję. Wsiada z ocalałymi Achajami na statki.

Głośna muzyka

Półmrok, fioletowe światło

Dym sceniczny

Półmrok

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Niepokojące obrazy:
Hades jest mroczny i tajemniczy, Tejrezjasz i matka Odysa są jakby nieobecni, w sennym transie
Trudne emocje: pytania matki wywołują w Odysie poczucie winy; Odys szlocha z tęsknoty za matką.

Scena 15.
42:56 – 49:35
W Hadesie Odys spotyka Tejrezjasza, niewidomego wróżbitę, a także swoją zmarłą matkę.
Tejrezjasz obiecuje mu, że go poprowadzi do Itaki. Przestrzega go przed syrenami i poleca zatkać uszy woskiem, kiedy będą przeptywać obok nich.
W Hadesie Odys spotyka także Syzyfa, mocującego się z wielkim kamieniem.
Odys przed odpłynięciem każe Achajom przywiązać się do masztu, a im poleca zatkać uszy woskiem.

Przyćmione zielone światło
Dym sceniczny
Intensywne żółte światło

Scena 16.
49:35 – 50:00
Wojownicy przyptywają do wyspy syren.

Dym sceniczny
Muzyka, śpiew, chichoty syren

Śmierć: Achajowie giną, pożarci przez syreny

Piosenka syren
50:00 – 52:20
Syreny pożerają tych z Achajów, którzy nie zatkali uszu.

Okrzyki Odysa
Głośne przenikliwe krzyki syren
Intensywne żółte światło
Dym sceniczny
Światło gaśnie, zapalają się trzy ekrany

Trudne emocje: panika żeglarzy
Śmierć: Achajowie giną w morzu

Scena 17.
52:20 – 54:33
Odys i Achajowie przeptywają między Scyllą a Charybdą. Z offu dobiega głos Tejrezjasza. Posejdon wzburza morze, utrudniając im to. Wielu Achajów ginie w wodach cieśniny.

Podświetlone akwarium
Bardzo głośna muzyka, migające światła
Okrzyki przerażonych i ginących Achajów
Półmrok, świecą trzy ekrany
Głośna dynamiczna muzyka

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Trudne emocje: panika żeglarzy
Śmierć: Achajowie giną w morzu

Scena 18.
54:33 – 56:36
Odys i Achajowie przyplływają na świętą wyspę Heliosa. Odys nie chce się na niej zatrzymać, ale Achajowie nalegają. Zjadają święte krowy. Z offu dobiega głos Tejrezjasza.
Posejdon zatapia statki Odysa.
Atena ratuje Odysa z morza.

Pulsujące światła
Dym sceniczny
Dym sceniczny

Trudne emocje: rozpacz Penelopy
Temat żałoby, straty bliskiej osoby
Niepokojące obrazy: Penelopa przeglądająca szczątki żeglarzy (fragmenty plastikowych lalek)

Scena 19.
57:10 – 59:00
Penelopa otrzymuje wieść o śmierci Odysa – morze wyrzuciło na brzeg szczątki jego statków. Penelopa początkowo nie wierzy, że Odys naprawdę zginął. Telemach również nie.
Zrozpaczoną Penelopę pociesza Antinoos.

Wysoki, przenikliwy głos Ka-

Scena 20.
59:00 - 1:00:46
Atena sprawia, że morze wyrzuca Odysa na wyspę Kalipso. Kalipso otacza Odysa opieką, ale też karmi go kwiatami lotosu, które sprawiają, że Odys zapomina o Itace.

lipso
Migoczące ekrany
Wysoki, przenikliwy głos Kalipso

Piosenka Kalipso.
1:00:46 – 1:03:09
Na piosenkę nakłada się Scena 21.

Migoczące ekrany
Migoczące ekrany
Grzmot

Trudne emocje: rozpacz Penelopy i Telemacha
Temat żałoby, straty bliskiej osoby

Scena 21.
1:01:23 – 1:03:10
Penelopa ogłasza żałobę po Odysie. Zapowiada także, że zaczyna tkąć całun pogrzebowy.
Telemach nie może się z tym pogodzić, woła ojca, wzywając go do powrotu do domu.

Błyski światła
Dym sceniczny

PRZERWA 15 minut

PRZERWA 15 minut

Głośnie muzyka

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Niepokojący widok: wielkie pluszowe misie, tańczące i zataczające się
Niechciane zaloty

Scena 22.
1:18:15 – 1:19:55
Itaka 8 lat później. W domu Odysa trwa zabawa zalotników.
Antinoos nie odstępował pogrążonej w żałobie Penelopy.

Świejące ekrany po bokach sceny, ukazujące lalkę Odysa; w tle lalka Kalipso

Scena 23.
1:19:55 – 1:22
Atena rozmawia z Telemachem. Mówi mu, że Odys żyje, i wzywa go, by połynął poszukać ojca.

Napastliwe zachowanie i wywieranie presji na Penelopę przez grupę zalotników.
Agresja Antinoosa

Scena 24.
1:22 – 1:25:27
Zalotnicy domagają się, by Penelopa dołączyła do zabawy. Penelopa prosi o spokój i ciszę, dopóki nie skończy tkąć całunu.
Zalotnicy mówią, że wiedzą o podstępie Penelopy – nocą pruje całun, który w dzień tka.
Telemach stawia zalotnikom warunek: chce rok spokoju, by mógł poszukać ojca. Antinoos zgadza się, ale tylko na trzy miesiące. Potem Penelopa ma zostać jego żoną.

Scena 25.
1:25:27 – 1:26:33
Zalotnicy knują przeciwko Telemachowi. Chcą go zabić, pozorując katastrofę statku w cieśninie między urwiskami.

Koszmary senne, niepokój Odysa
Traumatyczne wspomnienia o wojnie i śmierci; tęsknota za rodziną

Scena 26.
1:26:33 – 1:28:08
Wyspa Kalipso. Odys ma koszmary senne. Chce wracać do Itaki. Kalipso próbuje go zatrzymać.

Półmrok
Wysoki przenikliwy głos Kalipso

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

strach przed utratą syna,
poczucie winy wobec męża

Scena 27.

1:28:08 – 1:30:43

Penelopa rozmawia z Eurykleą o wyptynięciu Telemacha. Penelopa mówi, że chciałaby odegrać jakąś rolę w tej historii, a nie tylko tkać całun. Piastunka zapewnia, że tak będzie.

Scena 28.

1:30:43 -

Podróż morską Telemacha.

Scena 29.

1:32 – 1:36:16

Sparta. Telemach pyta Menelaosa, czy Odys żyje. Z pomocą przychodzi Tejrezjasz, który opowiada im o śnie Odysa u Kalipso.

Radzi także, by wysłać sowę, która obudzi Odysa i przypomni mu o Itace.

Fanfary

poczucie straty bliskiej
osoby; poczucie odrzucenia,
bycie zostawionym

Scena 30.

1:36:16 – 1:39

Wyspa Kalipso. Odys widzi sowę, budzi się z letargu i postanawia wrócić do domu. Kalipso rozpacza, Atena ją pociesza.

Wysoki przenikliwy głos Kalipso

Elektroniczny dźwięk zdalnie sterowanej zabawkowej karparki.

Trzy ekrany ukazujące lalki Odysa i Kalipso

Scena 31.

1:39 – 1:41:07

Olimp. Atena prosi Zeusa, by pomógł Odysowi wrócić na Itakę.

Intensywne żółte światło

treści wrażliwe

fabuła

bodźce sensoryczne

Niepokojące obrazy i dźwięki: Atena steruje ruchami Odysa, bawiąc się jego lalką. Odys tak jak lalka wykonuje mechaniczne ruchy. Wydaje także bełkotliwe odgłosy.

Scena 32.

1:41:07 – 1:43

Brzeg Itaki. Atena spotyka Odysa. Odys nie może uwierzyć, że jest znowu w Itace. Atena wpada w gniew. W końcu puszcza Odysa wolno, zniecierpliwiona.

Intensywne żółte światło, dym sceniczny

Scena 33.

1:43 – 1:45:53

Odys spotyka Telemacha. Telemach początkowo jest nieufny, ale w końcu pada w ramiona ojca.

Niepokojący widok: wielkie pluszowe misie, tańczące i zataczające się

Piosenka zalotników

1:45:53 – 1:47:45

Skoczne dźwięki ukulele
Śpiew

Spisek, podstęp

Scena 34.

1:47:45 – 1:49:40

Dom Odysa. Zalotnicy knują spisek przeciwko Telemachowi.

Na pierwszym planie Odys tłumaczy coś Telemachowi.

Migające ekrany po bokach sceny

Scena 35.

1:49:40 – 1:50:50

Telemach wraca do domu i zabiera zalotnikom broń. Ogłasza śmierć ojca i każe szykować dom do wesela.

Scena 36.

1:50:50 – 1:52:40

Penelopa ogłasza konkurs: wyjdzie za tego, który zdoła strzelić z łuku przez oka dwunastu toporów.

**treści
wrażliwe**

fabuła

**bodźce
sensoryczne**

Scena 37.
1:52:40 – 1:53:26
Zalotnicy strzelają, nikomu się nie udaje.

Przemoc: zalotnicy sypchają Odysa z wózka

Scena 38.
1:53:26 – 1:55
Odys wraca do domu, przebrany za żebraka na wózku.
Rozpoznaje go tylko Euryklea. Odys staje do konkursu.
W górze na Olimpie Zeus cieszy się, że coś się dzieje.

Migające ekrany

Brutalna i trzymająca w napięciu scena
Eksplozja przemocy: rozrywanie pluszowych misiów – zalotników przez Odysa
Trudne emocje: odrzucenie Odysa przez Penelopę

Scena 39.
1:55 – 1:59:10
Odys zabija zalotników.
W górze na Olimpie zachwycony Zeus tańczy.
Penelopa jest zrozpaczona brutalnym zabójstwem, którego dokonał Odys.. Odrzuca Odysa.

Głośna muzyka, odgłosy wystrzałów, okrzyki Odysa
Światła stroboskopu
Dym sceniczny

Scena 40.
1:59:00 – 2:00:10
Atena postanawia, że to nie może się tak skończyć.
Cofa czas.

Dźwięk odkurzacza
Przenikliwy dźwięk cofanej taśmy
Migające ekrany

Trzymająca w napięciu, emocjonalna scena

Scena 41.
2:00:10 – 2:03:55
Drugie zakończenie. Odys pozwala zalotnikom odejść.
Zeus jest rozczarowany.
Penelopa i Telemach są szczęśliwi. Rodzina przytula się i uśmiecha do kamery – jak na początku.

Migające ekrany
Światło gaśnie

8. CZY PRZEDSTAWIENIE JEST DOSTĘPNE DLA WIDZÓW O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH, W TYM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI?

Przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach:

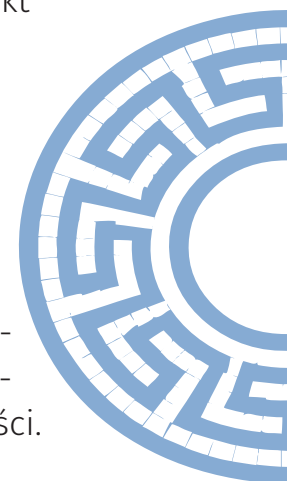
a) osoby z trudnościami w obszarze poruszania się:

Duża Scena, na której prezentowany jest spektakl „Odyseja”, jest dostępna dla osób z trudnościami w obszarze poruszania się. Widzowie mogą skorzystać z windy w asyście pracownika_czkę obsługi widowni. Winda dojeżdża na poziom widowni Dużej Sceny, miejsca na widowni można zająć bez konieczności pokonywania schodów. Liczba miejsc dla osób poruszających się na wózkach jest ograniczona, warto więc zgłosić ten fakt podczas rezerwacji biletów.

b) osoby z trudnościami w obszarze widzenia:

Spektakl ma opracowaną audiodeskrypcję, z której można skorzystać podczas prezentacji przedstawienia. Spektakle z audiodeskrypcją są oznaczone w repertuarze skrótem AD. Grupy zorganizowane mogą również zamówić audiodeskrypcję w wybranym terminie prezentacji – możesz zgłosić taką potrzebę z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności.

W wybranych terminach widzom z trudnościami w obszarze widzenia proponujemy touch-tour – oprowadzanie dotykowe z audiodeskrypcją na żywo, które pozwala poznać przestrzeń, elementy scenografii oraz rekwizyty do spektaklu „Odyseja”. Chęć udziału w oprowadzaniu możesz zgłosić z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności. Osobom z niepełnosprawnością wzroku polecamy miejsca w pierwszych rzędach – tak, aby mogły lepiej dostrzec szczegóły inscenizacji. Możesz zgłosić taką potrzebę podczas rezerwacji biletów.

c) osoby z trudnościami w obszarze słyszenia:

Spektakl jest tłumaczony na Polski Język Migowy. Do przedstawienia opracowano napisy w języku polskim. Na tym etapie produkcji, nie ma możliwości skorzystania z pętli indukcyjnej. Przedstawienia tłumaczone na Polski Język Migowy są oznaczone w repertuarze skrótem PJM. Grupy zorganizowane mogą również zamówić tłumaczenie w wybranym terminie prezentacji (w miarę dostępności tłumacza PJM). Możesz zgłosić taką potrzebę z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności.

Osobom z niepełnosprawnością słuchu rekomendujemy miejsca w środkowych rzędach, na podwyższeniu – tak, aby mogły objąć wzrokiem zarówno scenę, jak i tłumacza PJM. Możesz zgłosić taką potrzebę podczas rezerwacji biletów.

Ze względu na znaczną ilość tekstu oraz niektóre trudniejsze znaki migowe przedstawienie polecamy dzieciom od lat 12.

d) osoby z trudnościami w obszarze rozumienia:

Na tym etapie produkcji przedstawienie nie jest opatrzone napisami w języku polskim.

Przedstawienie może być wyzwaniem dla widzów z niepełnosprawnością intelektualną ze względu m.in. na dużą ilość tekstu, liczne teatralne metafory, skomplikowaną fabułę, liczne wątki i nakładanie się planów oraz szybkie tempo akcji.

Wspierające może być wcześniejsze zapoznanie się z treścią eposu Homera, niekoniecznie w wersji oryginalnej, ale np. z „Przygodami Odyseusza” Jana Parandowskiego, a także z mitologią grecką.

Widzowie o szczególnych potrzebach mogą skorzystać z asysty w dotarciu do budynku Teatru z taksówki lub najbliższych przystanków komunikacji miejskiej. Potrzebę asysty możesz zgłosić z wyprzedzeniem specjalistce ds. dostępności (kontakt na stronie [37](#)).

9. CZY SPEKTAKL JEST ODPOWIEDNI DLA WIDZÓW NEUROATYPOWYCH LUB WYSOKOREAKTYWNYCH?

Współczesna interpretacja, scenografia oraz ukazywanie bohaterów poprzez figurki żołnierzyków i superbohaterów sprawiają, że śledzenie historii może być trudne dla niektórych osób. Dobrze jest wprowadzić widzów w najważniejsze elementy historii „Odysei” Homera, niekoniecznie w oryginale, ale np. poprzez „Przygody Odyseusza” Jana Parandowskiego.

W spektaklu wykorzystywane jest światło stroboskopowe, dym sceniczny, głośne dźwięki i dynamiczne zmiany oświetlenia. Ze względu na wielość i intensywność bodźców, liczne treści wrażliwe i wysoki poziom napięcia emocjonalnego, a także długi czas trwania (120 minut z jedną 15-minutową przerwą) przedstawienie może być nieodpowiednie dla widzów wysokoreaktywnych i o podwyższonej wrażliwości sensorycznej.

Bodźce sensoryczne oraz treści wrażliwe szczegółowo omawiamy w rozdziałach „Bodźce sensoryczne i treści wrażliwe w spektaklu” na stronie **14** oraz „Mapa treści wrażliwych i bodźców sensorycznych w przedstawieniu” na stronie **20**.

Rekomendujemy indywidualną decyzję o uczestnictwie w spektaklu po zapoznaniu się z tymi rozdziałami.

10. W JAKI SPOSÓB TEATR WSPIERA WIDZÓW ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI W ODBIORZE I ROZUMIENIU SPEKTAKLU „ODYSEJA”?

Warto zajrzeć do programu przedstawienia, w którym znajduje się rozmowa pedagoga teatru Katarzyny Krajewskiej z reżyserem Jakubem Roszkowskim o kontekście powstania spektaklu. Program można nabyć w teatralnym sklepiku w wersji papierowej (cena: 10 zł).

Można również wziąć udział w warsztatach kontekstowych do spektaklu pt. „POKÓJ TELEMACHA” (opis poniżej). Warsztaty są przeznaczone dla grup zorganizowanych i odbywają się w dni robocze przed lub po spektaklach. Cena biletu na warsztaty to 15 zł. W celu rezerwacji prosimy o kontakt z Biurem Organizacji Widowni – dane znajdziesz w ostatnim rozdziale KONTAKT.

POKÓJ TELEMACHA. Warsztat kontekstowy do spektaklu „Odyseja”:

Spektakl ODYSEJA nie jest klasyczną adaptacją eposu Homera. To przepisana na nowo opowieść o wojnie i o tym, co ona robi z ludźmi: tymi, którzy walczą, ale i tymi, którzy zostają. Kontekstem tej interpretacji jest wojna w Ukrainie i przyjazd do Polski wielu współczesnych Telemachów i Penelop.

Podczas warsztatu skupimy się na postaci Telemacha, syna Odysa. To z jego perspektywy opowiadana jest historia w spektaklu ODYSEJA, i to jego pokój widzimy na scenie. Porozmawiamy o tym, jak wygląda wojna widziana oczami Telemacha, czym różni się od spojrzenia dorosłych bohaterów, a czym od boskiej (także ukazanej w spektaklu) perspektywy. Zastanowimy się także nad słowem „sprawczość” i zadamy sobie pytanie: jaka jest nasza – dzieci i młodzieży – sprawczość w obliczu wojny?

Dodatkowe wsparcie dla widzów o szczególnych potrzebach opisujemy w rozdziale: „Czy przedstawienie jest dostępne dla widzów o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami?” na stronie [30](#).

SŁOWNICZEK TRUDNIEJSZYCH POJĘĆ ZWIĄZANYCH ZE SPEKTAKLEM.

Antybohater – główny bohater utworu, który nie posiada cech typowych dla tradycyjnego herosa (odwagi, prawości), a jego działania są często motywowane lękiem lub egoizmem.

Epos – gatunek literatury epickiej, rozbudowany utwór opisujący dzieje mitycznych bohaterów na tle przełomowych wydarzeń historycznych.

Hybris – pojęcie z etyki starogreckiej oznaczające pychę i nadmierną pewność siebie, która prowadzi do obrazy bogów i tragicznego losu bohatera.

Nostos – motyw powrotu do domu po długiej nieobecności, często związany z trudem odzyskiwania dawnej tożsamości.

Posttraumatyczny stres (PTSD) – zaburzenie psychiczne będące efektem przeżycia traumatycznego wydarzenia, objawiające się m.in. nawracającymi wspomnieniami, lękiem i trudnością w powrocie do normalnego życia.

SŁOWNICZEK TRUDNIEJSZYCH POJĘĆ

AUDIODESKRYPCJA – słowny opis warstwy plastycznej spektaklu, dostępny dla osób z trudnościami w obszarze widzenia. W repertuarach i na stronie internetowej audiodeskrypcja jest określona skrótem AD. Podczas przedstawienia osoby, które potrzebują audiodeskrypcji, odsłuchują ją na specjalnych odbiornikach ze słuchawkami. Lektor opisuje jak wygląda scenografia, kostiumy oraz działania aktorów. Audiodeskrypcja nie przeszkadza osobom, które nie korzystają z tego udogodnienia – nie słyszą jej. Podczas warsztatów prowadzimy audiodeskrypcję na żywo – prowadzący opisują na głos wygląd osób, przedmiotów i działań.

DOSTĘPNOŚĆ – możliwość skorzystania z różnych miejsc i wydarzeń bez ograniczeń. Dostępność obejmuje obszary widzenia, słyszenia, poruszania się, rozumienia i czucia. Dzięki odpowiednio zaplanowanym wydarzeniom oraz wykorzystanym technologiom i udogodnieniom w spektaklach, warsztatach i oprowadzaniach mogą wziąć udział m.in. osoby z niepełnosprawnościami, neuroróżnorodne, seniorzy, rodzice małych dzieci i wiele innych grup. Nie tworzymy osobnych wydarzeń, ale dbamy o to, byśmy mogli wspólnie doświadczać teatru.

NAPISY DO SPEKTAKLI – są to napisy w języku polskim, które wyświetlamy podczas wybranych wydarzeń. Napisy służą głównie osobom g/Głuchym i słabosłyszącym. Nie wszystkie osoby z niepełnosprawnością słuchu znają Polski Język Migowy i to właśnie napisy pomagają im w poznaniu treści wydarzenia. Podczas spektaklu napisy są wyświetlane na ekranach, umieszczonych z boku sceny. Ekran nie zastępuje obrazu, ani nie przeszkadza w odbiorze. Na ekranach, poza kwestiami postaci, autor napisów wyświetla również opisy najważniejszych dźwięków w spektaklu lub rodzaj muzyki, która towarzyszy scenie.

NEURORÓŻNORODNOŚĆ – określenie na różne funkcjonowanie ludzkich mózgow w takich obszarach, jak uczenie się, kontakty społeczne, skupienie uwagi, przeżywanie i okazywanie emocji, i wielu innych. Może obejmować osoby w spektrum autyzmu, spektrum ADHD, wysoko wrażliwe, w kryzysach zdrowia psychicznego. Neuroróżnorodność odchodzi od wcześniejszych koncepcji zaburzeń rozwojowych lub czynników środowiskowych. Zwraca uwagę na naturalne różnice między ludźmi oraz empatię i komunikację, dzięki którym możemy razem funkcjonować.

POLSKI JĘZYK MIGOWY – język, którym posługują się osoby g/Głuche. Jest to system znaków – gestów, które odpowiadają słowom i zwrotom w języku polskim. Dodatkowo w Polskim Języku Migowym istnieją znaki, które odpowiadają pojedynczym literom alfabetu i cyfrom. Polski Język Migowy ma swoją własną gramatykę, różną od gramatyki języka polskiego. Gdy w repertuarze lub na stronie internetowej zobaczysz skrót PJM to znaczy, że podczas spektaklu lub warsztatu będzie obecny tłumacz Polskiego Języka Migowego. Tłumacz będzie tłumaczyć wydarzenie lub pomoże w komunikacji z osobami g/Głuchymi.

TEKST OBJAŚNIAJĄCY – dodatkowy tekst, który towarzyszy spektaklowi. Wspiera osoby z trudnościami w obszarze rozumienia w interpretacji metafor teatralnych, rozumieniu trudniejszych słów lub podążaniu za fabułą – w przypadku retrospekcji lub wielu wątków. Podczas spektakli teatralnych osoby, które potrzebują tekstu objaśniającego, odsłuchują go na specjalnych odbiornikach ze słuchawkami. Lektor podpowiada znaczenie słów, obrazów i sytuacji, łączy wydarzenia i jest przewodnikiem po świecie przedstawienia. Tekst objaśniający nie przeszkadza osobom, które nie korzystają z tego udogodnienia – nie słyszą go.

KONTAKT

Jeśli chcesz kupić bilet na przedstawienie „Odyseja”, możesz skontaktować się z pracownikami Biura Organizacji Widowni:

nr telefonu: 71 335 49 11 lub 71 335 49 12 lub 71 335 49 49

e-mail: widownia@teatrlalek.wroclaw.pl

Pracownicy Biura Organizacji widowni pomogą Ci wybrać odpowiednie miejsce oraz kupić bilet. Pracownicy Biura Organizacji Widowni pracują od poniedziałku do piątku w godz. 7.30-15.30.

Jeśli potrzebujesz informacji o dostępności przedstawienia dla osób ze szczególnymi potrzebami, tłumaczenia PJM lub asysty, możesz skontaktować się z Martą Kurowską, specjalistką ds. dostępności i edukacji:

nr telefonu: 71 335 49 09 lub 504 54 74 26 (tylko sms)

e-mail: marta.kurowska@teatrlalek.wroclaw.pl

Specjalistka do spraw dostępności i edukacji pracuje od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00 oraz podczas wybranych dostępnych wydarzeń.

Tekst: Katarzyna Krajewska

Autor okładki / plakatu: Dawid Ryski

Materiały audiowizualne i opracowanie graficzne: Robert Maniak

Zdjęcia: Natalia Kabanow, Robert Maniak

Konsultacja: Lidia Kurczaba, Justyna Mańkowska-Kaczmarek

Projekt „Teatr wrażliwy. Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez działania włączające Wrocławskiego Teatru Lalek” dofinansowano ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO dla Kultury), współfinansowanego przez Unię Europejską – NextGenerationEU.

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

